

Werk

Titel: Commentationes Societatis Regiae Scientiarum Gotti

Verlag: Dieterich

Jahr: 1828

Kollektion: Wissenschaftsgeschichte

Digitalisiert: Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen

Werk Id: PPN35283028X_0006_2NS

PURL: http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN35283028X_0006_2NS

LOG Id: LOG_0054

LOG Titel: Memoria Joannis Godofredi Eichhorn

LOG Typ: article

Übergeordnetes Werk

Werk Id: PPN35283028X

PURL: <http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl?PPN35283028X>

Terms and Conditions

The Goettingen State and University Library provides access to digitized documents strictly for noncommercial educational, research and private purposes and makes no warranty with regard to their use for other purposes. Some of our collections are protected by copyright. Publication and/or broadcast in any form (including electronic) requires prior written permission from the Goettingen State- and University Library.

Each copy of any part of this document must contain these Terms and Conditions. With the usage of the library's online system to access or download a digitized document you accept the Terms and Conditions.

Reproductions of material on the web site may not be made for or donated to other repositories, nor may be further reproduced without written permission from the Goettingen State- and University Library.

For reproduction requests and permissions, please contact us. If citing materials, please give proper attribution of the source.

Contact

Niedersächsische Staats- und Universitätsbibliothek Göttingen
Georg-August-Universität Göttingen
Platz der Göttinger Sieben 1
37073 Göttingen
Germany
Email: gdz@sub.uni-goettingen.de

M E M O R I A
JOANNIS GODOFREDI EICHHORN

IN
CONSESSU SOCIETATIS REGIAE SCIENTIARUM

D. VII. JULII MDCCCXXVII.

COMMENDATA

A

TH. CHRIST. TYCHSEN.

Si virorum de literis bene meritorum memoriam prosequi iubet coaeorum et collegarum inprimis pietas et gratitudo, hodie sane habemus quod omni studio litemus manibus JOANNIS GODOFREDI EICHHORNI, per XVII. annos huius societatis sodalis meritissimi. Equidem bene sentio quam difficile sit talis viri laudes pro meritis eloqui, et cuperem collegarum aliquem, doctrina et eloquentia me potiozem, hunc locum occupare; sed quum mihi demandatum sit, ut viri clarissimi manibus parentarem, quum praeterea fere XXX. annorum consuetudine et amicitia cum ipso coniunctum esse mihi contigerit, cum denique in eadem huius societatis classe locum occupem: nefas duxi declinare officium tanto viro debitum. In quo Vestra, Auditores, indulgentia mihi exoranda est, ut me, huiusmodi orationibus habendis parum exercitatum, patienter ac benevole audiatis.

In viro, qui non rebus gerendis et muneribus administrandis, sed in literarum studiis, meditando, scribendo et docendo vitam exegit, quum ea, quibus literis profuit, vnicè spectentur, reliqua, quae ad vitae curriculum pertinent, paucis indicasse suffecerit. Natus fuit Eichhornius noster in Franconia, in pago Dorenzimmern ducatus Hohenlohe, vbi pater eius munere ecclesiastico fungebatur, postea ad provinciam Superintendentis Weikersheimum euocatus. Lucem adspexit d. XVI. Octobris A. MDCCLII. Post tirocinia in schola Weikershemensi posita gymnasium Heilbronnense adiit, vbi praecceptore vsus est Jo. Rud. Schlegelio, viro docto, pluribus scriptis editis claro. A. MDCCLXX academiam Georgiam Augustam se contulit, vbi lectionibus virorum celeberrimorum quondam et de literis meritissimorum MICHAELIS, WALCHII, MILLERI, SCHLÖZERI, HEXNII auditor interfuit, ab hoc, quem vltimo loco nominavi, etiam inter seminarii philologici sodales numeratus. Absoluto post IV. annos et dimidium academico curriculo a. MDCCLXXIV. statim scholae regendae in Ohrdruf, ducatus Gothani oppido, admotus est. Verum non poterat eiusmodi ingenium scholae cancellis contineri; etenim iam anno sequenti linguarum orientalium professor publicus nominatus est in celebri literarum vniuersitate, quae Jenae floret. Hic statim tam lectionibus habendis quam editis eruditionis speciminibus inclaruit. Sunt illa plerumque volumine exigua, sed argumento et tractatione talia, vt ingenium et eruditionem auctoris satis manifesto indicent, vt de *Cuschaeis* verisimilia a), *historia commercii cum India orientali* b), *Monumenta antiquissimae historiae Arabum post Schultensium* c), *de rei numariae apud Arabes initiis* d), *de literis et historia Sy-*

a) Arnstadt 1774. 4.

b) Gotha 1775. 8.

c) Ibid. 1775. 8.

d) Jenae 1776. 4.

rorum e). Plures eiusmodi commentationes continet *Repertorium* literarum biblicarum et orientalium, quod adsociatis sibi aliis viris doctis a. MDCCLXXVII. ad MDCCLXXXVIII. octodecim voluminibus publicavit. Praesagium illae faciebant in quo literarum genere nomen sibi paraturus esset, scilicet librorum sacrorum crisi et interpretatione et historiis. Inter alia hic coniecturam ab Astrucio aliisque propositam, de Genescos libro e diuersis narrationibus composito, quae diuersis Dei nominibus vel nunc distinguuntur, multo cum acumine et doctrina illustrauit et exornauit. Praeluserat his maiori operi, *introductioni in V. T.* cuius prima editio a. MDCCLXXX. et sequenti prodiit; quo in librorum hebraicorum, tam antiquissimorum, qui Mosis nomèn gerunt, quam historicorum et propheticorum originem, auctores et indolem tanta cum eruditione et acumine critico inquisierat, vt nunc demum rectius de his libris statui posse videretur. Magno igitur studio ab orbe literato exceptum est hoc opus, adeo vt intra paucos annos tribus editionibus repeteretur, praeter duas illegitimas. Quarta editio f), qua passim ad obiectiones et sententiarum diuergia a recentioribus criticis propositarum respondit, ad V. volumina excreuit. Equidem non negauerim contra singula quaedam moneri posse, et auctorem aliquando cupidius statuisse; verum vtut in singulis diuersa sententia praeualeat, hoc tamen opus, si quod aliud, ad seros posteros auctoris nomen propagaturum esse certo mihi persuadeo.

Ea nunc erat Eichhornii celebritas, scriptis editis et lectionibus in sacros libros habendis parata, vt praecipuis in Germania doctoribus merito adnumeraretur, vnde factum vt, sublato e mortalibus magno Jo. Dav. Michaelis, ipse dignissimus haberetur qui

e) *Geschichtsforscher* P. V. Halae 1777. 8. *Goth. Magazin* 1. B. II. St. Gotha 1776. 8.

f) *Göttingae* 1824.

in eius locum succederet. Euocatus igitur in hanc literarum universitatem primum hoc egit, ut lectionibus habendis super libris biblicis, et linguarum orientalium institutionibus, Arabicae imprimis et Syriacae, satageret; et fertur harum lectionum commentarios diligenter adornatos habuisse. Lectiones nunquam nisi coactus differebat; quas magno auditorum numero stipatus habebat, attente et cupide audientium. Nec tamen a scribendo cessavit; quippe iam a. MDCCCLXXXVII. cum Jenae adhuc versaretur ephemerides literarias, *bibliothecae literarum biblicarum generalis* titulo, vulgare coeperat, quibus de praecipuis libris in hoc genere prodeuntibus referret, intermixtis dissertationibus ad res orientis et libros sacros spectantibus. Huius insignis operis per singulas particulas, quarum VI. vnum volumen efficerent, X volumina dedit, vsque ad a. MDCCCII. continuata. Porro in *Apocalypsin Joannis* g) commentarium scripsit multo cum acumine et doctrina adornatum; in hoc fortasse nimis ingenio indulgens, quod librum, qui visionum seriem sistit, in dramatis formam redigere maluit. Duobus annis post *Lexici hebraici* Simonis editionem tertiam emendatam et auctam h) curavit. Mox ad libros *apocryphos V. T.* studium convertit, edita *Introductione* in hos libros i), pari studio et iudicio quo in libros hebraicos commentatus erat. Sunt isti libelli, si singulos spectes, utique leuioris momenti; si tamen universos consideres, ad historiam gentis eiusque studia, imprimis Iudaeorum in Aegypto degentium, horumque qualemcunque philosophiam, sunt notabiles, quod docte et acute hic docuit auctor. — Aliquot annis post *Carminis Iobaei* versionem vernaculam k) dedit, metro conceptam. Mox ad libros novi foederis, quos lectionibus haben-

g) Göl. 1791.

h) Halae 1793.

i) Lips. 1795.

k) Lips. 1800.

dis subiinde interpretatus erat, idem studium criticum traduxit, quo libros V. T. illustrauerat, et *introductionem in libros N. T.* edere coepit pari eruditione et crisi adornatam. Prima pars a. MDCCCIV. lucem adspexit, reliquae serius prodierunt, aliis auctoris occupationibus retardati.

Tot et talibus eruditionis et ingenii documentis propositis cum innumeri alii contenti fuissent, parva laude literaria et coaeuorum plausu tranquille fruentes; noster, quem iam inde ab initio historiae dulcedine captum fuisse supra vidimus, ad hanc studia sua contulit. Et primum quidem, quum versus finem seculi superioris ingens in Gallia exitisset rerum conuersio, qua regno abrogato et rege peremto respublica facta esset parum duratura, huius commutationis historiam scripsit vernaculo sermone, duobus voluminibus l). Biennio post *historiam vniuersam veteris aevi* edidit, quam mox secuta est *historia recentior m)*. Etiam hoc opus tanto assensu exceptum, vt repetitis editionibus et vsque ad V. volumina auctum prodiret n).

Verum quo erat viuido et ad nihil non suscipiendum, quo literis prodesse posset, prompto ingenio, ad finem vergente seculo proximi elapso cum aliis viris doctis consilium cepit conscribendae historiae vniuersae culturae, artium et literarum a restitutis inde literis vsque ad finem seculi XVIII. Cuius ingentis operis ac difficilis ipse initium fecit ac introductionem praemisit edita *historia cultus ac literarum Europae recentioris o)*, qua disquiritur quando, et quibus modis gentes Europaeae ad eum cultus gradum peruenierint, quo nunc versantur. Exorsus a primis gentium Germani-

l) Die Franz. Revolution in einer histor. Uebersicht. 1797.

m) Gesch. d. alten Welt 1799. Neuere Gesch. 1800.

n) Ed. II. 1804. Ed. III. 1817. 48.

o) Allgem. Geschichte der Cultur und Literatur des neuern Europa. I. B. 1796. II. B. 1799. 8.

carum initiis docet, quomodo sensim per equestrem ordinem, seruitutem sublatam, vrbes liberas, agri culturam, opificia, commercia, artes, quamuis multa obstarent impedimenta, sensim ad culturam aliquam eluctatae fuerint. Quae omnia ea cum circumspectione, ea lectionis copia et iudicii subtilitate tractata sunt, vti pauci huius argumenti libri cum eo comparari possint. Quo magis dolendum, virum eruditissimam ab hoc instituto, cuius ipse auctor fuerat; mox discessisse. Eodem fere tempore breuiorem edidit *literarum historiam* duobus voluminibus *p*). Fusius deinde idem argumentum persecutus in *literarum historia ab earum initiis ad nostra usque tempora*, cuius ab anno inde 1805. V. volumina prodierunt. In hoc libro primum vniuerse de literarum studiis veterum ac medii aevi agit, deinde breuius secundum gentes et regiones Italiae, Hispaniae, Galliae, Angliae, Germaniae, Belgii rel. idem argumentum persequitur per V. volumina continuatum *q*). Iisdem annis recentioris aetatis historiam politicam memoriae prodidit prolixo opere *r*), quod sex aut septem voluminibus pluries prelo repetitum est.

Nec tamen putandum virum diligentissimum hoc historiarum studio prioribus occupationibus auocari se passum fuisse. Etenim vix publicata literarum historia edidit *introductionis in N. T. s*) partem II. et III. cuius priorem ante VI. annos dederat. Nouam editionem, longe auctiorem, absolutam vidit auctor hoc anno publicatam. Porro *prophetarum hebraeorum orationes* rhythmo libero, oratione di-

p) Literärgeschichte I. Th. 1799. II. Th. 1814. 8. Ed. II. 1812.

q) Geschichte der Literatur von ihrem Anfang bis auf die neuesten Zeiten. 1805 flg.

r) Gesch. der drey letzten Jahrhunderte. Th. 1—6. 1803. 4. Ed. II. 1806. Ed. III. 1817. Gesch. des 19. Jahrh. 1817.

s) Einleit. in das N. T. 2 u. 3. Theil. 1810. 1812.

lucida in linguam vernaculam conuersas III. voluminibus *t*). Denique Carminis Jobaei versionem emendatiorem edidit a. MDCCCXXIV.

Etiam nostrae societati, cuius ab a. inde MDCCCX. insigne ornamentum fuit, plures obtulit commentationes ingenii et multiplicis doctrinae testes, scilicet 1. de re scenica Iudaeorum. 2. de gemmis sculptis Hebraeorum *u*). 3. De Sole iniuncto Mithra *v*). 4. De Aegyptiorum anno mirabili *w*), qua ingeniose docet, Mosen phaenomenis Aegypto propriis vsu esse ad percollendum regem et missionem popularium obtinendam. 5. 6. 7. De prophetica poesi paralipomena, commentationes tres, quibus omnem causam vatam Hebraeorum noua luce collustrat, et vaticiniorum temporis notatione carentium aetatem definire aliquatenus, acute docet.

Haec sunt praecipua scripta quibus nomen suum ad omnem posteritatem propagauit vir doctissimus et celeberrimus, in quibus non nominauit Ionesii de poesi asiatica librum ab ipso editum, nec antiquam historiam ex ipsis veterum scriptorum tam Latinorum quam Graecorum narrationibus contextam *x*) aliosque libellos minores. Plurima praeterea scripsit tam in Repertorio suo literaturae biblicae et orientalis, quam in recensendis aliorum libris, in ephemeridibus Gothanis, Ienensibus, Gottingensibus, bibliotheca Berolinensi, suaque literarum biblicarum bibliotheca. Mireris profecto et stupeas quomodo vnus hominis vita tot libris conscribendis suffecerit, quos vel scribe exercitatus describere vix potuerit. Sed erat in hoc viro ingenium promptum ac perspicax, multa ac varia lectio et doctrina, memoria fida et tenax; unde, si quid com-

t) Die hebr. Profeten. Gott. 1816. 19.

u) Vtraque in Vol. II. Comm. recentt.

v) Vol. III. 1816.

w) Vol. IV. 1820.

x) Gottingae 1811. 2 Voll. ib. 1812. 4 Voll. cf. Gött. gel. Anzeigen 1813. p. 369 sqq.

mentaretur, non longa subsidiarum conquisitione et praeparatione aut deliberatione opus erat, sed statim, quid et quomodo rem tractaret, perspiciebat. Vtebatur praeterea manu subtili et accurata, distincta adeo, ut siquid prope in chartam coniecisset facile legeres, et in ipso falsi argueretur vetus dictionum, doctos male pingere. Non opus erat igitur apographis, sed statim typographis tradebantur quae sua manu scripsisset. Denique cum vnicuique studiis vitam consecrasset, aliis vitae oblectationibus nihil fere temporis tribuens, omne illud literis, legendo, scribendo, docendo insunsit.

Qua fuerit morum probitate, vitae integritate, officiorum observantia omnes nouimus. Animi tranquillitatem et comitatem iam frons serena indicabat. Ut in scribendo, ita in docendo rerum tradendarum seueritatem hilaritate quadam et serenitate temperabat, unde attenta ex ore eius pendeat iuuentus, quae nunquam non numerosa lectionibus eius interfuit, et vel hac aetate, quae vltima ipsi fuit, plus CL. ipsum audierunt. Eadem comitas et vrbalitas sermones eius cum amicis condiebat, et gratus memini quantum, cum ante plures annos subinde stato die cum aliis amicis, qui nunc omnes ad meliora euecti sunt, me solo relicto, conueniremus, colloquiis de rebus literariis aliisque tristia patriae tempora solaturi, quantum, inquam, ex eius sermonibus saepe et vtilitatis et lenimenti perceperimus.

Post tot, quae memorauimus, Viri summi de literis et hac academia merita, non mirum in ipsum plures honores, et quasi praemia, collatos fuisse. Statim enim cum Gottingam vocaretur γ) consiliarii regii titulo ornatus fuit, in hanc societatem adlectus communi consensu MDCCCX. Biennio post, post obitum Heynii ε), redigendarum ephemeridum de rebus literariis cura ei est com-

γ) 1788.

ε) 1812.

missa. Anno sequenti *a*) a secretis classis historicae et antiquariae nominatus fuit; tum ordinis Guelfici eques *b*) et a consiliis iustitiae *c*). Ante biennium *d*) cum in magno collegiarum et commilitonum plausu solennia semisecularia muneris celebraret, haec insignis felicitas, quae similiter Blumenbachio nostro et Stromeyero, viris dignissimis, contigerat, numismate memoriali caso posterorum memoriae commendata fuit, raro ac fortasse unico exemplo trium collegiarum, tantis de re literaria et ciuibus meritis insignium, vno eodemque numo ob munus per L. annos cum laude gestum, celebratorum *e*). Eichhornio nostro praeterea singularis fortuna hoc dedit, vt eodem anno solennia quinquagenaria coniugii cum vxore, matrona dignissima, celebraret. Similiter rara felicitate vtrumque filium praesentem habebat, quorum altero collega vtebatur dignissimo, alter in domo patria praesens erat senectutis solatium.

Meritorum praemiis etiam hoc adnumerandum, quod societates literariae certatim tantum virum suum facere et suorum sodalium numero adscribere studuerunt, vt Erfordiensis, Monacensis, Parisiensis, Amstelodamensis, latina Ienensis, aliae.

Valetudine vtebatur firma ac stabili, et mirum profecto, virum per omnem vitam meditando, scribendo et commentando occupatum, et vitam sedentariam agentem, semper fere bene valuisse. Nec enim nisi profecta aetate ante hos VII. annos febre laborauit per aliquot dies, et ante biennium pulmonis morbo. Sed hac demum aestate sensim defecere vires, ac per plures dies a lectionibus

a) 1813.

b) 1815.

c) 1819.

d) 1825.

e) Vid. Gött. gel. Anzeig. 1826. p. 441.

habendis, quas indefesso studio adhuc continuauerat, desistere coactus est. Tandem, quod ipse optabat, eximias mortales deposuit d. XXV. Iunii, postquam vitam produxisset ad LXXIV. annos, VIII. menses et aliquot dies. Horum per XXXIX. hanc academiam ornauit, in qua sui memoriam relinquit nunquam interituram. Hanc sancta anima!
